

บทบาทของวิทยาศาสตร์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย (SDGs)

สุรศักดิ์ ธนชาพิศุทธิ์ นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
กองบริหารจัดการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ

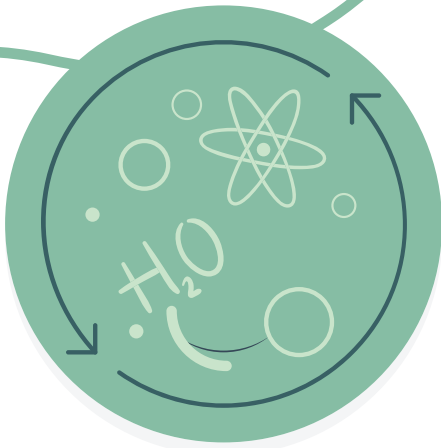
Sustainable Development Goals คือ แผนการพัฒนาโลกเพื่อความยั่งยืน โดยมีองค์กรสหประชาชาติ (United Nations) เป็นผู้ดำเนินการหลัก มีประเทศสมาชิก 193 ประเทศทั่วโลก กำหนดกรอบระยะเวลา 15 ปี (ค.ศ. 2016 - 2030) ในการวางแผนและติดตามผลลัพธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 17 ข้อ ที่สะท้อน 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน (The Pillars of Sustainability) ปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มการบรรลุตามเป้าประสงค์ระยะยาว 3 ด้าน ได้แก่ 1) SDG4 คุณภาพการศึกษา 2) SDG6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล และ 3) SDG9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน โดยประเทศไทยมีค่าดัชนี SDGs อยู่ในอันดับที่ 44/163 (พ.ศ. 2565) ตกลงจากลำดับที่ 43/165 (พ.ศ. 2564) มีคะแนนของดัชนี SDGs อยู่ที่ 74.1 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาค และจัดเป็นอันดับ 1 ในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีแนวโน้มของกลุ่ม SDGs ที่มีความท้าทายสูงซึ่งประกอบด้วย SDG2 ขจัดความหิวโหย SDG3 มีความสุขและความเป็นอยู่ที่ดี SDG10 ลดความเหลื่อมล้ำ SDG14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร และทรัพยากรทางทะเล และSDG15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบนบก

ภาพ SDG Dashboard and Trends

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาเป็นหนึ่งในวิกฤติระดับโลกที่จุดริ้วการบรรลุ SDGs ทั่วโลก จากข้อมูลที่ปรากฏในรายงานดัชนี SDGs ปี 2565 พบว่า ระดับคะแนน SDG Index ของโลกหยุดนิ่งอยู่ที่ 66.0 และยังทำให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยชะลอตัว ส่งผลให้การขับเคลื่อน SDGs ของประเทศไทยลดลงหลายด้าน สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และภาคีเครือข่ายได้รายงานตัวชี้วัดสุขภาพของคนไทยประจำปี 2565 โดยมีข้อค้นพบ อาทิ 1) ด้านการศึกษา พบว่า 3 ใน 5 ครั้วเรือน ปรากฏการถดถอยของการเรียนรู้ การหลุดออกจากระบบการศึกษา 2) ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีขยะติดเชื้อและขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นมากกว่า 8,234 ตันต่อวัน มีการสร้างขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นคิดเป็น 135 กรัมต่อคนต่อวัน 3) ด้านคมนาคมและการสื่อสาร พบว่า อัตราการเสียชีวิตบนท้องถนนลดลง และสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 77.8 คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ได้มอบหมายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบร่วม เพื่อส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย เป้าหมายที่ 9 (SDG9) การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม

สาระ

ที่ครอบคลุม และยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม จากผลการประเมินเป้าหมายย่อย SDG9 ของประเทศไทย พบว่า มีเป้าหมายย่อยที่บรรลุตามเป้าหมายแล้วคิดเป็น 12.5% (1 เป้าหมายย่อย) ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย คิดเป็น 75.0% (6 เป้าหมายย่อย) และต่ำกว่าเป้าหมายระดับเสี่ยง คิดเป็น 12.5% (1 เป้าหมายย่อย) อว. ได้กำหนดกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2566 - 2570 จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ และได้จัดทำแผนงาน/โครงการที่สำคัญ ในด้านการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมทั้งยกระดับการพึ่งพาตนเองของประเทศไทย โดยผลักดันให้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการยกระดับกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม การส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) อุตสาหกรรมสีเขียว (Green industry) และได้ให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศ หรือ (National Quality Infrastructure; NQI) เนื่องด้วยประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และกำลังเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมครั้งใหญ่ ในขณะที่การผลิตของภาคอุตสาหกรรมยังมีปัญหาเรื่องความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม อีกทั้งผลิตภาพยังอยู่ในระดับต่ำ ต้องมีการยกระดับการพัฒนาคุณภาพอย่างเร่งด่วน โดยพึ่งพากระบวนการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐาน 2) การกำหนดมาตรฐาน 3) การรับรองระบบงาน 4) การตรวจสอบและรับรอง และ 5) การกำกับดูแลตลาด ร่วมกับการประยุกต์ใช้ระบบคุณภาพต่างๆ เช่น GMP HACCP ISO/IEC17025 และอื่นๆ^[6] นอกจากนี้การทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการถือเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่สามารถยกระดับห้องปฏิบัติการของประเทศไทย และเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพเพื่อสร้างการยอมรับและสร้างความสามารถในการแข่งขันได้ในตลาดโลกต่อไป

กรมวิทยาศาสตร์บริการ โดยกองบริหารจัดการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการในฐานะเป็นผู้จัดโปรแกรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการ (Proficiency Testing; PT) และให้บริการด้านวัสดุควบคุม / วัสดุอ้างอิง (QC/RM) ที่ได้รับการรับรองระบบงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17043 จากหน่วยรับรองของประเทศไต้หวันหรือ Taiwan Accreditation Foundation: TAF โดยให้บริการ 4 สาขา ได้แก่ สาขาอาหาร สาขาเคมี สาขาสิ่งแวดล้อม และ สาขาฟิสิกส์และ

สอบเทียบ ที่มีการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ มีคุณภาพและโปร่งใส ห้องปฏิบัติที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำไปแสดงถึงความชำนาญของห้องปฏิบัติการในการขอการรับรองตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17025: 2017 หากหน่วยงานของท่านสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการของกรมวิทยาศาสตร์บริการ สามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ <https://www.dss.go.th> หรือติดต่อสอบถามได้ที่ 02-201-7331-3 หรือทางอีเมล clpt@dss.go.th

เอกสารอ้างอิง

1. Sustainable development report 2022, SDGs Dashboard and Trends [Online available online from <https://dashboards.sdgindex.org/static/profiles/pdfs/SDR-2022-thailand.pdf>]. [Viewed 2022-06-27]
2. SDG Update เปิดรายงาน Sustainable Development Report 2022 และ SDG index 2022 [Online available from <https://www.sdgmove.com/2022/06/02/sdg-updates-sustainable-development-report-sdg-index-2022/>] [Viewed 2022-06-28]
3. โควิตจุด SDG ไทยถดถอย [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/959061> [อ้างถึงวันที่ 28 มิถุนายน 2565]
4. รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2563. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564, 480 หน้า. ISBN 978-974-9769-57-7
5. สุขภาพคนไทย 2565: ครอบครัวไทยในวิกฤติโควิด-19, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565, 140 หน้า. ISBN 978-616-443-680-0
6. SDG Updates เปิดเผยข้อมูลสุขภาพและครอบครัวไทยภายใต้วิกฤติโควิด 19 [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <https://www.sdgmove.com/2022/06/09/sdg-updates-thai-health-report-2022-covid-effects/> [อ้างถึงวันที่ 28 มิถุนายน 2565]
7. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 1, 2557, 106 หน้า. ISBN 978-616-12-0322-1
8. สมุดปกขาว โครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพของประเทศ, สถาบันมาตรฐานแห่งชาติ [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <https://mx.nimt.or.th/?p=6199#> [อ้างถึงวันที่ 7 กรกฎาคม 2565]